24. Словы, якімі карыстаюцца людзі пэўнай прафесіі ў гутарковай мове, называюцца прафесіяналізмамі. Хто ўжывае ў сваёй мове словы ***стайла***, ***лазбень***?

А) рыбакі. **Б)** наезнікі. **В)** пчаляры. **Г)** пажарнікі. **Д)** маляры.

25. У якіх сказах з прыведзеных ёсць моўныя недакладнасці?

1) Для гэтай мясцовасці быў характэрны ліставы лес, бо раслі ў асноўным бярозы, асіны.

2) Аляксею вельмі ж хацелася дагледзець фільм да канца.

3) Якраз каля бяроз і пабудавалі прыгожы трохпавярховы цагельны дом з вялікімі і светлымі пакоямі, якія хутка напоўніліся вясёлым смехам дзяцей.

А) у сказах няма памылак. **Б)** памылкі дапушчаны ва ўсіх сказах.
В) 1, 3, 4. **Г)** 2, 5. **Д)** толькі 5.

26. Міхась атрымаў заданне выбраць з прыведзеных слоў толькі даўнія народныя назвы вопраткі: *1) гафт; 2) бурнос; 3) жупан; 4) дратаванка; 5) сурдут; 6) пасталы*. Дапамажыце хлопчыку выбраць правільны варыянт.

А) няма патрэбных назваў. **Б)** усе словы. **В)** 1, 2, 4, 6. **Г)** 2, 3, 5. **Д)** 5, 6.

27. У якіх сказах з прыведзеных трэба на месцы пропуску паставіць коску?

1) Добра прыпякала сонца _ ды веяў лагодны вецярок.

2) Маці сустрэла хлапчукоў на ганку са словамі: «Ідзіце ў хату _ ды сядайце за стол».

3) Холадна _ і сыра.

4) Пад вечар падуў халодны вецер _ і ўзнялася завіруха.

А) ва ўсіх сказах. **Б)** 1. **В)** 1, 4. **Г)** 2, 3. **Д)** 4.

28. ***Мініяцюра*** – невялікі па сваім аб'ёме празаічны або вершаваны твор, завершаны па форме і думцы. Да мініяцюр належаць:
1) абразкі; 2) фрашкі; 3) версэты; 4) прыпеўкі; 5) эпіграмы; 6) каламыйкі.
Выберыце з прапанаваных правільныя варыянты.

А) усе варыянты правільныя. **Б)** толькі 1.
В) 1, 4, 5. **Г)** 2, 3, 6. **Д)** 3, 4, 6.

29. Вядома, што старажытнае вершаскладанне мае вялікую розніцу ў параўнанні з сучаснай паэзіяй. Колькі стоп налічвалася ў антычным вершаскладанні?

А) 24. **Б)** 26. **В)** 28. **Г)** 30. **Д)** 32.

30. Хто з беларускіх пісьменнікаў XIX стагоддзя падпісваў некаторыя творы псеўданімам К. Пастарнак?

А) Уладзіслаў Сыракомля. **Б)** Зоф'я Манькоўская. **В)** Ян Чачот.
Г) Юзаф Крашэўскі. **Д)** Павел Шпілеўскі.

Конкурс арганізаваны і праводзіцца Грамадскім аб'яднаннем «Беларуская асацыяцыя «Конкурс» сумесна з Акадэміяй паслядыпломнай адукацыі пад эгідай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь.

220013, г. Мінск, вул. Дарашэвіча, 3, РЗШ АПА.
тэл. (017) 292 80 31, 292 34 01; e-mail: info@bakonkurs.org http://www.bakonkurs.org/

ГА «БА «Конкурс». Заказ 13. Тыраж 7500 экз. г. Мінск. 2008 г.

Конкурс па беларускай мове
"БУСЛІК-2008"

Чацвер, 21 лютага 2008 года

- працягласць работы над заданнем 1 гадзіна 15 хвілін;
- карыстацца падручнікамі, канспектамі, справачнай літаратурай забараняецца;
- кожны правільны адказ адзначаецца трыма, чатырма ці пяццю баламі; колькасць балаў, якія атрымлівае ўдзельнік, адказваючы на пытанне правільна, вызначаецца складанасцю пытання; складанасць пытання вызначаецца па колькасці ўдзельнікаў, якія правільна на яго адказалі;
- няправільны адказ адзначаецца чвэрцю балаў, прадугледжаных за дадзенае пытанне, і залічваецца са знакам «мінус», у той час, як не даўшы адказу, удзельнік захоўвае раней набраныя балы;
- на кожнае пытанне маецца толькі адзін правільны адказ;
- самастойная і сумленная работа над заданнем – галоўнае патрабаванне арганізатараў да ўдзельнікаў конкурсу;
- на старце ўдзельнік атрымлівае авансам 30 балаў;
- максімальная колькасць балаў, якую можа атрымаць удзельнік конкурсу, – 150;
- пасля заканчэння конкурсу лісток з заданнем застаецца ўдзельніку.

Заданне для вучняў 10(11)-11 класаў

1. Што сеяла Ульяніца з беларускай народнай песні? *Ох, і сеяла Ульяніца ...*

А) авёс. **Б)** буракі. **В)** жыта. **Г)** лянок. **Д)** кветкі.

2. Вызначце толькі тыя словы, якія маюць пяць гукаў:
1) заціша; 2) збожжа; 3) будуе; 4) лясок; 5) галлё; 6) аб'ява.

А) 1, 3. **Б)** 2, 4. **В)** 2, 4, 5. **Г)** 3, 6. **Д)** няма такіх слоў.

3. Колькі слоў у сказе?
Празнейкічасчовензвеслярамікакінуўвостраўіпаплыўунізпарацэ.

А) 9. **Б)** 10. **В)** 12. **Г)** 13. **Д)** 14.

4. Значэнне якіх слоў з прыведзеных змяняецца са зменай месца націску?
1) паўза; 2) кара; 3) цэгла; 4) каса; 5) жыта; 6) каралі.

А) усіх слоў. **Б)** 1, 2, 5. **В)** 1, 3, 5. **Г)** 2, 4, 6. **Д)** 2, 3, 4.

5. Якога слова не хапае ў фразеалагізме? ... *кола ў возе*.

А) патрэбнае. **Б)** дзесятае. **В)** пятае. **Г)** лішняе. **Д)** шостае.

6. Як вядома, у мове трэба адрозніваць спалучэнні *1) не раз* і *2) ні разу, 3) не адзін* і *4) ні адзін*. Выберыце з прапанаваных адпаведныя значэнні спалучэнняў: *5) некалькі; 6) многа разоў; 7) ніхто; 8) ні аднаго*.

А) 1) - 5), 2) - 6), 3) - 7), 4) - 8). **Б)** 1) - 7), 2) - 5), 3) - 6), 4) - 8).
В) 1) - 6), 2) - 7), 3) - 8), 4) - 5). **Г)** 1) - 6), 2) - 8), 3) - 5), 4) - 7).
Д) 1) - 8), 2) - 6), 3) - 5), 4) - 7).

7. Каму належаць вершаваныя радкі?

Каб любіць Беларусь нашу мілую,
Трэба ў розных краях пабываць…

А) Алесю Звонаку. **Б)** Пімену Панчанку. **В)** Аркадзю Куляшову.
Г) Алесю Ставеру. **Д)** Анатолю Вярцінскаму.

8. Выберыце з прыведзеных толькі назоўнікі мужчынскага роду:
1) БРСМ; 2) моц; 3) ВНУ; 4) насып; 5) шампунь; 6) засень; 7) палын.
А) усе назоўнікі. **Б)** 1, 4, 5, 7. **В)** 2, 3, 6. **Г)** 3, 4, 6. **Д)** 4, 5, 7.

9. Колькі цвёрдых зычных гукаў у сучаснай беларускай мове?
А) 15. **Б)** 19. **В)** 21. **Г)** 23. **Д)** 32.

10. Прататыпамі герояў трылогіі «На ростанях» Якуба Коласа сталі жыхары мястэчка…
А) Ракуцёўшчына. **Б)** Пінкавічы. **В)** Вязынка.
Г) Мікалаеўшчына. **Д)** Стоўбцы.

11. Закончыце народнае выслоўе: *Хто ўлетку цяньку шукае, той узімку ...*
А) добра засынае. **Б)** галадае. **В)** на печы грэецца.
Г) парыцца. **Д)** лётае.

12. Ад якіх дзеясловаў з дапамогай прыстаўкі ***неда-*** можна ўтварыць дзеяслоў са значэннем непаўнаты дзеяння, неадпаведнасці норме?
1) варыць; 2) чуць; 3) лячыць; 4) чытаць; 5) плаціць.
А) ад усіх прыведзеных дзеясловаў. **Б)** 1, 3. **В)** 1, 4, 5. **Г)** 2, 3, 5. **Д)** 2, 4.

13. Вядома, што слова ***батлейка*** мае значэнне *'пашыраны і папулярны ў мінулыя часы на Беларусі лялечны тэатр'*. Другі варыянт назвы старадаўняга тэатра – вяртэп. А як яшчэ называлі гэты тэатр? Выберыце правільныя назвы з прыведзеных:
1) яселка; 2) батляемка; 3) жлоб; 4) остлейка.
А) усе назвы правільныя. **Б)** 1. **В)** 2. **Г)** 3. **Д)** 4.

14. Дадзены сказы:
1*) Новых сяброў набывай, але старых не забывай. (Народная прыказка)*
2) У гушчары старых бароў, як сляза, што ўпала з неба, блішчала вялікае возера. (Легенда «Нарач»)
3) На зямлі павінна ўсё цвісці. (А. Вольскі)
4) У самы раз была гэтая цеплыня, бо ў лесе стаяў густы халодны туман, у расе былі лекавыя травы, кусты і дрэвы. (М. Лужанін)
5) Напрадвесні і ў пушчы не многа красы: толькі вецер шуміць на ўсе галасы ды сухая трава шамаціць каля ног… (У. Дубоўка)
6) У гэты дзень снег не ішоў і не скардзіліся зімовыя птушкі… (К. Чорны)
У якіх сказах дапушчаны пунктуацыйныя памылкі?
А) ва ўсіх сказах. **Б)** няма пунктуацыйных памылак.
В) 1, 3, 4. **Г)** 2, 6. **Д)** 5, 6.

15. ***Сінанімічнымі словазлучэннямі*** называюцца словазлучэнні, …
1) розныя па сваёй будове, але блізкія па граматычным значэнні і сінтаксічных адносінах паміж словамі;
2) розныя толькі па сваёй будове і сінтаксічных адносінах паміж словамі;
3) блізкія па граматычным значэнні;
4) розныя паводле сэнсавых адносін паміж словамі.
Выберыце правільны варыянт.
А) няма правільнага варыянта. **Б)** 1. **В)** 2. **Г)** 3. **Д)** 4.

16. У якіх словах з прыведзеных замест пропуску трэба напісаць літару ***э***?
1) інж..нер; 2) канц..лярыя; 3) ш..рсцяны; 4) ш..дэўр;
5) лат..рэя; 6) інт..рвал; 7) адр..сат; 8) др..вотня; 9) р..зерв;
А) ва ўсіх словах. **Б)** 1, 2, 4, 5. **В)** 2, 3, 5, 6. **Г)** 3, 7, 8. **Д)** 4, 6, 9.

17. Вызначце, у якіх сказах з дадзеных лічэбнікі запісаны правільна:
1) На экскурсіі вучні бачылі дрэва, якому ўжо гадоў дзвесце.
2) Паміж двума маладымі бярозкамі Янка знайшоў некалькі грыбоў.
3) У школе налічвалася каля ста трыццаць вучняў.
4) У музеі адзначылі паўтары тысячнага наведавальніка.
А) ва ўсіх сказах. **Б)** 1. **В)** 2. **Г)** 3. **Д)** 4.

18. У ролі якой часціны мовы ўжыта выдзеленае слова ў народным выразе ***можа*** *на двое варожа*?
А) назоўнік. **Б)** прыметнік. **В)** дзеяслоў. **Г)** займеннік. **Д)** прыслоўе.

19. Вызначце, у якіх прыкладах дапушчаны памылкі:
1) сабралі паўтара тоны збожжа; *2) купілі трое парасят;*
3) Вера непайшла дадому; *4) прайшло паўтара месяца.*
А) ва ўсіх прыкладах дапушчаны памылкі.
Б) усе прыклады запісаны правільна. **В)** 1, 3. **Г)** 2, 4. **Д)** 3, 4.

20. Як называўся першы беларускі сатырычна-гумарыстычны часопіс, які быў упершыню выдадзены 31 снежня 1924 года?
А) «Маланка». **Б)** «Асва». **В)** «Вожык». **Г)** «Авадзень». **Д)** «Кракадзіл».

21. Каму з вядомых беларускіх паэтаў Максім Танк прысвяціў наступныя радкі:
Я ўслухаўся ў сугучча непаўторнае, *І хлынулі на вочы ліўні зорныя,*
Загледзеўся ў мігценне струн тваіх, – *І гром напоўніў музыкай мой слых.*
А) Янку Купалу. **Б)** Якубу Коласу. **В)** Нілу Гілевічу.
Г) Анатолю Вярцінскаму. **Д)** Уладзіміру Дубоўку.

22. *«Слова пра паход Ігаравы»* – помнік літаратуры Кіеўскай Русі …
А) IX стагоддзя. **Б)** X стагоддзя. **В)** XI стагоддзя.
Г) XII стагоддзя. **Д)** XIII стагоддзя.

23. Ад асновы інфінітыва дзеяслова ўтвараюцца … Выберыце патрэбныя выразы:
1) формы прошлага часу абвеснага ладу;
2) формы цяперашняга часу абвеснага ладу;
3) дзеепрыслоўі закончанага трывання; *4) формы ўмоўнага ладу;*
5) усе асабовыя формы абвеснага ладу; *6) дзеепрыметнікі прошлага часу.*
А) усе выразы правільныя. **Б)** 1, 3, 4, 6. **В)** 1, 2, 4. **Г)** 2, 5. **Д)** 3, 6.